

Spis filmów i scenariuszy katechez

1. **Szanujmy własność** – katecheza 15: Chcemy dbać o własność. Nie kradnij .....s. 2
2. **To przecież prawda** – katecheza 16: Chcemy żyć prawdą. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu .....s. 6
3. **Rachunek sumienia** – katecheza 25: Panie, Ty wszystko wiesz. Mój rachunek sumienia .....s. 11
4. **Chcę naprawić zło** – katecheza 28: Chcę naprawić zło. Zadośćuczynienie Bogu i bliźniemu .....s. 16
5. **Wielka wojna** – katecheza 58: Szczęśliwi czyniący pokój. Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi .....s. 18

KATECHEZA 15¹

Chcemy dbać o własność

Nie kradnij

Scenariusz katechezy z wykorzystaniem filmu „Szanujmy własność”

Wprowadzenie do katechezy

Wprowadzenie do katechezy może stanowić ćwiczenie 1. na s. 29-30 „Zeszytu ucznia”. Polecamy najpierw wykonać rysunek ołówkiem, aby skrócić czas pracy. Kolorowanie rysunku zlecamy dzieciom do domu.

– Czy ktoś obcy ma prawo wziąć bez twojej wiedzy coś, co jest twoją własnością? Dlaczego tak uważasz? Czy ktoś obcy ma prawo wziąć jakąś rzecz bez wiedzy właściciela

Potem zwracamy uwagę dzieci na zdjęcia. Rozmawiamy krótko na ich temat.

– Jak myślicie, czyje są góry, lasy, dzikie zwierzęta, rzeki, jeziora? Czyje jest powietrze? Co jeszcze może być własnością wspólną?

Dzieci wypisują kilka rzeczy z ich otoczenia, które są własnością wspólną (np. ławki w szkole, trawnik w parku, huśtawki na placu zabaw).

– Czy można przywłaszczać sobie własność wspólną? Jak wolno z niej korzystać?

Odkrywanie wezwania Bożego

– Po co wymieniliśmy te wszystkie rzeczy? Dlaczego chcemy wiedzieć, co jest naszą własnością, a co należy do innych? Jakie wezwanie kieruje do nas dzisiaj Bóg?

Prosimy dzieci, by przeczytały temat lekcji w podręczniku na s. 42. Jednocześnie umieszczamy na planszy kolejne serce z treścią siódmego przykazania.

Film „Szanujmy własność”. Rozdajemy uczniom małe karteczki, na których wypisani są bohaterzy pierwszej części filmu, a obok każdego dwie, ponumerowane dwie kratki:

Chłopiec w kurtce w kratkę

1	2
---	---

Chłopiec w ciemnej kurtce

1	2
---	---

¹ Scenariusze z wykorzystaniem filmów edukacyjnych zostały napisane w oparciu o książkę dla katechety: *Przyjmujemy Pana Jezusa. Poradnik metodyczny do nauki religii dla klasy III szkoły podstawowej* (Kraków, Wydawnictwo WAM, 2013).

– Obejrzymy film, który nam podpowie, o co chodzi.

Zapowiadamy, na co uczniowie mają zwrócić uwagę.

Bohaterami filmu jest dwóch chłopców. Nie znamy ich imion, ale poznacie ich po kurtkach: są różnie ubrani.

Odtwarzamy pierwszą część filmu „Szanuj własność” (czas: 02:10). Potem film zatrzymujemy i prosimy, by uczniowie zamalowali kratkę pierwszą przy wybranym bohaterze filmu.

Który z chłopców bardziej zaimponowałby w waszej szkole albo na podwórku? Zamalujcie kratkę pierwszą przy tym bohaterze.

Podkreślamy, że nie pytamy o ocenę własną, ale o to, którego z bohaterów chętniej naśladową koleżanki i koledzy na podwórku lub w szkole. Który bardziej imponuje innym. Prowadzimy bardzo krótką rozmowę (wystarczy z dwojgiem uczniów). Można zaktywizować wszystkich, prosząc, by podnieśli rękę, gdy się z kimś zgadzają. Podsumowujemy tę część, podkreślając wartości, które mają znaczenie dla uczniów w szkole lub dla dzieci z podwórka.

– Kto chce powiedzieć, którą kratkę zamalował? Dlaczego tak sądzisz?

– Kto się zgadza z N. (imię rozmówcy), niech podniesie rękę.

– A kto zamalował kratkę przy tym drugim bohaterze? Dlaczego?

– Kto się z tym zgadza?

– Jak widzicie różne rzeczy są ważne dla dzieci. Niektórym imponują uczniowie, którzy uważają, że rodzice mogą im kupować ciągle nowe rzeczy. Ale są dzieci, które uważają, że warto dbać o zabawki i inne przedmioty, aby mieć je dłużej. Obejrzyjmy film do końca.

Odtwarzamy drugą część filmu (od 02:20 do końca) i prowadzimy rozmowę, w której jasno ma paść ocena postawy bohaterów pierwszej części. Następnie prosimy, by uczniowie zaznaczyli w drugiej kratce, który z chłopców zachowywał przykazanie „Nie kradnij”.

– Jaki związek ma druga część filmu z pierwszą?

– Któremu z chłopców pożyczylibyście swój sprzęt? Którego z bohaterów można nazwać odpowiedzialnym?

Przykazanie „Nie kradnij” oznacza nie tylko, że nie wolno zabierać cudzych rzeczy. Oznacza także szacunek do każdej, nawet swojej własności. Zamalujcie drugą kratkę przy tym chłopaku, który zachowywał przykazanie „Nie kradnij”.

Katecheta zbiera kartki. Po ich przejrzaniu (po lekcji) wiadomo będzie, czy dzieci przyjęły poszerzony sens przykazania siódmego.

W poradniku metodycznym (w miejsce filmu) podane są inne przykłady opowiadań, które mogą być punktem wyjścia do rozmowy i wyciągnięcia wniosków, na czym polega przestrzeganie przykazania „Nie kradnij”.

Na koniec dokonujemy krótkiego podsumowania.

– Jak widzicie Bóg, który pragnie dla nas dobra i chce, abyśmy cieszyli się z wielu rzeczy, którymi nas obdarowuje sam lub przez innych ludzi, stawia przed nami zadanie. Wzywa nas, byśmy szanowali własność swoją i innych.

Umieszczamy na planszy w niebieskiej chmurce napis: SZANOWAĆ WŁASNOŚĆ SWOJĄ I INNYCH.

UWAGA: warto wrócić do treści filmu „Szanuj własność” w katechezie 18 („Dziesięć słów o miłości Boga i ludzi”), gdy będziemy rozmawiać o przykazaniu miłości bliźniego. Pytamy wtedy uczniów, który z chłopców w filmie wypełniał przykazanie miłości bliźniego i dlaczego dzieci tak sądzą.

Odpowiedź na wezwanie Boże

– Ale to nie wszystko. Jest jeszcze coś, co powinniśmy zrobić, aby dobrze wypełnić Boże przykazanie: „Nie kradnij”.

W oparciu o tekst obok zdjęcia na s. 42 podręcznika uwrażliwiamy uczniów na zagadnienie dzielenia się z innymi tym, co mamy.

Opowiadanie. Aby bardziej podkreślić problem otwartości na potrzebujących, możemy przeczytać opowiadanie znajdujące się w podręczniku na s. 42: „Przeczytajmy razem!” – „Co ma naprawdę wartość?”. Potem katecheta prowadzi rozmowę. Może także nawiązać do filmu.

– Jakie miejsce przyśniło się bogaczowi? Dlaczego nie mógł otrzymać jedzenia? Jakie pieniądze i rzeczy miały wartość w niebie, czyli w wieczności? Czego się nauczył bogacz przez ten sen? Czego nas uczy to opowiadanie?

– Wyobraźcie sobie, że taki sen ma chłopiec z filmu: ten, który bezmyślnie niszczył rower. Jak mógłby się zmienić? Co mógłby zrobić, żeby rower trafił do dziewczynki tak, by nie było jej przykro, że jest biedniejsza?

Po rozmowie uzupełniamy napis w niebieskiej chmurce na planszy: ORAZ DZIELIĆ SIĘ Z POTRZEBUJĄCYMI.

Modlitwa

Katecheta czyta pytania z podręcznika (s. 43):

Czy szanujesz swoje podręczniki, ubrania, zabawki? Czy nie niszczysz rzeczy innych ludzi? Czy nie przywłaszczasz sobie rzeczy cudzych, nie zabierasz czegoś innym, np. ze

sklepu? Czy potrafisz podzielić się z tymi, którzy mają mniej niż ty? Czy nie wynosisz się nad innych z powodu tego, co posiadasz?

Potem wybrane dzieci czytają prośby znajdujące się w podręczniku na s. 43, kończąc je słowami: „Ciebie prosimy,...”. Wszyscy odpowiadają: „...wysłuchaj nas, Panie”.

Panie Boże, daj głodnym chleb powszedni, a ubogim niech będzie głoszona Ewangelia.

Ciebie prosimy...

Spojrzyj na ciężko pracujących: ulżyj ich trudom i spraw, aby ich doceniano. Ciebie prosimy...

Daj pracę bezrobotnym, aby mogli utrzymać siebie i bliskich. Ciebie prosimy...

Spojrzyj z dobrocią na ludzi bezdomnych, niech znajdą mieszkanie dla siebie. Ciebie prosimy...

Spraw, byśmy korzystając z rzeczy, które mamy, pamiętali o potrzebujących. Ciebie prosimy...

Naucz nas panować nad przywiązaniem do rzeczy tego świata, abyśmy zbierali skarby w niebie. Ciebie prosimy...

Utrwalenie

Jako podsumowanie i utrwalenie uczniowie wykonują w zeszytach ćwiczenie 2. na s. 30. W domu polecamy wykonać ćwiczenie 3.

KATECHEZA 16

Chcemy żyć prawdą

Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu

Scenariusz katechezy

z wykorzystaniem filmu „To przecież prawda”

Wprowadzenie do katechezy

– Dzisiaj poznamy kolejne wezwanie, które Pan Bóg kieruje do nas, abyśmy wypełniając je byli szczęśliwi. Spróbujemy je dobrze zrozumieć, aby jak najlepiej odpowiedzieć Panu Bogu. Zastanowimy się, co robić, aby wypełnić Jego wolę. Posłuchajcie najpierw opowiadania.

Opowiadanie 1.

Krysia dostała nową skakankę. Ogromnie się cieszyła. Już w szkole planowała, że zaraz po powrocie do domu pójdzie na podwórko, wypróbować prezent. Jednak mama, która musiała na chwilę wyjść, poprosiła ją, by została w domu i zaopiekowała się młodszą siostrzyczką. Gdy tylko drzwi się za mamą zamknęły, Krysia wyciągnęła skakankę i zaczęła skakać na środku dużego pokoju, chociaż dobrze pamiętała, jak rodzice prosili, by nie bawiła się w ten sposób w mieszkaniu. Raz, dwa, trzy... Coraz pewniejsze i szybsze były ruchy dziewczynki. Nagle traaach!!! Ulubiony wazon mamy upadł na podłogę ściągnięty zaczepioną o niego skakanką. Krysia zamarła. Co teraz powie mamie? Jak wytłumaczy to, co się stało?

Aby wzbudzić ciekawość dzieci katecheta zachęca je, by otworzyły podręczniki na s. 45 i na podstawie znajdującej się tam ilustracji opowiedziały zakończenie historii.

– Co zrobiła Krysia? Dlaczego nie chce powiedzieć prawdy? Kiedy najczęściej ludzie kłamią?

Pragniemy, aby dzieci zwróciły uwagę na emocje, które popychają do kłamstwa: nie tylko strach przed karą, ale także np.: zazdrość, czy chęć wzbudzenia podziwu.

– Zastanówmy się teraz nad konsekwencjami kłamstwa. Dlaczego nie należy kłamać? Co czyni kłamstwo z naszymi rodzinami, z naszymi grupami przyjaciół? Czy mama Krysi może mieć do niej zaufanie?

Pozwalamy dzieciom na wypowiedź. Na końcu podsumowujemy.

– Kłamstwa sprawiają, że ludzie przestają sobie ufać. Wzajemne podejrzania niszą wtedy szczęście rodziny, rozdzielają przyjaciół, powodują smutek.

Odkrywanie wezwania Bożego

Uczniowie wstają. Katecheta zapala świecę i czyta w sposób uroczysty fragment Ewangelii według św. Jana.

– Pan z wami.

– I z duchem twoim.

– Słowa Ewangelii według św. Jana

– Chwała Tobie Panie

[Jezus powiedział:] Ja jestem drogą i prawdą, i życiem (J 14, 6b).

– Oto Słowo Pańskie

– Chwała Tobie, Chryste

Kiedy dzieci usiądą, rozważamy powyższy fragment Ewangelii.

– Co mówi o sobie Pan Jezus? Co musimy robić, żeby wybierać Pana Jezusa?

Dzieci pewnie wskażą na konieczność życia w prawdzie.

Film „To przecież prawda”. Zamiast **Opowiadania 2.** Przedstawiamy uczniom film. Najpierw umieszczamy na tablicy kolejne serce z tekstem ósmego przykazania. Zaczynamy od zainteresowania problemem.

– Co to jest plotka? Czy plotka zawsze jest nieprawdą?

Aby pogłębić rozumienie tej treści, odtwarzamy film: najpierw pierwszą część (czas: 02:30).

– Czy Jacek kłamał na temat kolegi?

Jacek po prostu plotkował, bo rozpowiadał o Maćku rzeczy nie do końca prawdziwe albo niepotrzebne. Plotki często poniżają albo krzywdzą innych ludzi.

– Co może zrobić Jacek, żeby naprawić krzywdę wyrządzoną koledze?

Słuchamy propozycji uczniów. Potem **odtworzamy drugą część filmu**. Nie musimy jej omawiać na tej katechezie, ale warto wrócić do postawy Maćka na katechezie 28. poświęconej zadośćuczynieniu („Chcę naprawić zło”).

Na koniec podsumowujemy.

– Bóg wzywa nas „Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu”. To znaczy, że mamy nasze życie w rodzinie, w klasie, na podwórku zawsze opierać na prawdzie. Fałszywe świadectwo jest szczególnym rodzajem kłamstwa. Jest to mówienie nieprawdy o innych. To jest kłamstwo bardzo trudne do naprawienia. Często nie wiemy, ile osób usłyszało nasze kłamstwo, powtarzane przez innych. Nie możemy wszystkim wyjaśnić, że kłamaliśmy. Takie kłamstwo nazywamy oszczerstwem. Może ono wyrządzić wiele zła.

Wiele zła może wyrządzić nie tylko mówienie nieprawdy o innych. Czasem niepotrzebne rozpowiadanie o cudzych błędach też może uczynić komuś wielką krzywdę.

Następnie przechodzimy do kolejnego zagadnienia, prowadzącego do wykonania ćwiczenia i poznania pojęcia „męczennik”.

– Prawda często wymaga wysiłku. Czasem dla prawdy trzeba coś stracić. Posłuchajcie innej historii.

Opowiadanie 3.

Kacper znalazł na szkolnym korytarzu pieniądze. Cieszył się, że będzie mógł kupić sobie loda w drodze do domu. Ale gdy wrócił do klasy, okazało się, że Bartek, maruda, którego nikt nie lubił, bo stale płakał i udawał nieszczęśliwego – zgubił pieniądze, które mama dała mu na kredki. Kacper z początku nie zareagował. Pomyślał: „Przecież nikt nie wie, że coś znalazłem, a zresztą może to nie jego pieniądze”. Jednak nie czuł się z tym dobrze i w końcu przyznał się, że to on znalazł zgubę. Oddał Bartkowi jego własność. Pani bardzo pochwaliła Kacpra za jego uczciwość.

Znowu krótko rozmawiamy na temat opowiadania.

– Dlaczego Kacper miał trudność z powiedzeniem prawdy? Za co otrzymał pochwałę?

Być może dzieci same zwrócą uwagę, że Kacper miał pokusę przywłaszczenia sobie cudzych pieniędzy. Możemy im na to zwrócić uwagę pytaniem:

– Jakie inne przykazanie zachował Kacper, oddając pieniądze?

Następnie poruszamy jeszcze problem konieczności zachowania tajemnicy.

– Nigdy nie należy kłamać, ale czasem jesteśmy zobowiązani do zachowania sekretu. Na przykład lekarze i nauczyciele muszą często zachować „tajemnicę zawodową”, a księża obowiązują przestrzeganie „tajemnicy spowiedzi”. Dzieci także mają swoje przyjacielskie sekrety i tajemnice, ale są takie sytuacje, kiedy trzeba wbrew życzeniom kolegów powiedzieć dorosłym prawdę. W takiej sytuacji znalazł się kiedyś Olek.

Dzieci otwierają podręczniki na s. 45 i opowiadają wydarzenie przedstawione na drugiej ilustracji (chłopcy znajdują niewypał na terenie wojskowym).

– Dlaczego Olek powinien opowiedzieć komuś dorosłemu o tym, co się zdarzyło?

Odpowiedź na wezwanie Boże

– Widzicie, jak wiele różnych trudnych sytuacji spotyka nas w życiu. Jak się zachować? Co uczynić? Jaką podjąć decyzję? Skąd wiedzieć, czego w danej chwili pragnie od nas Pan Bóg i jak odpowiedzieć na Jego miłość?

Pan Jezus, który mówi, że jest Prawdą, sam uczy nas jak żyć prawdą. Czy już wiecie, co mamy robić?

Katecheta pokazuje dzieciom księgę Pisma Świętego.

– Postępując zgodnie z nauką Jezusa, najlepiej odpowiemy na Boże zaproszenie do życia w prawdzie. Gdy trudno nam podjąć decyzję, nie wiemy jak postąpić, zawsze możemy zadać sobie pytanie: co zrobiłby w tej sytuacji Jezus?

Pamiętacie historię Kacpra, dla którego powiedzenie prawdy o znalezionych pieniądzach było wyrzeczeniem. Musiał opanować swoje pragnienie zjedzenia lodów. Czasami opowiedzenie się po stronie Pana Jezusa kosztuje o wiele więcej. Byli ludzie, którzy dla Niego nie zawahali się oddać nawet własnego życia. Przyznali się do wiary w Boga, chociaż groziła im za to śmierć z ręki tych, którzy nie chcieli słyszeć o Chrystusie.

Uczniowie wykonują w swoich zeszytach ćwiczenie 1. na s. 31.

Jeśli starczy czasu możemy podać przykład jakiegoś męczennika, opowiadając o nim krótko.

Utrwalenie

Modlitwa

Katecheta najpierw pobudza dzieci do refleksji, czytając pytania z podręcznika (s. 45).

Czy zawsze mówisz prawdę? Kiedy twoje słowa sprawiły komuś przykrość? Przypomnij sobie sytuacje, kiedy coś ukryłeś przed dorosłymi. Czy zrobiłeś dobrze?

W każdej sytuacji pamiętaj, że Pan Jezus jest z tobą.

Następnie zachęcamy uczniów do wyznania wiary. Dzieci powtarzają aklamację: „Mocno wierzę w to, Jezu!”.

K.: Jezu, Ty jesteś Prawdą.

Dz.: Mocno wierzę w to, Jezu!

K.: Jezu, pragniesz, abyśmy żyli w prawdzie.

Dz.: Mocno wierzę w to, Jezu!

K.: Jezu, chcesz, abyśmy odważnie, z żalem przyznawali się do winy.

Dz.: Mocno wierzę w to, Jezu!

K.: Jezu, uczysz nas dbać o dobre imię naszych bliźnich.

Dz.: Mocno wierzę w to, Jezu!

Po modlitwie umieszczamy na planszy w niebieskiej chmurce napis: CHCĘ OPIERAĆ ŻYCIE Z INNYMI LUDŹMI NA PRAWDZIE I UNIKAĆ ROZMÓW O CUDZYCH BŁĘDACH.

W domu dzieci wykonują ćwiczenie 2. na s. 31 w „Zeszycie ucznia”. W zeszycie przedmiotowym mogą pod tematem zilustrować pozytywne zakończenie wybranej przez siebie historii usłyszonej na lekcji.

KATECHEZA 25
„Panie, Ty wszystko wiesz”
 Mój rachunek sumienia

Scenariusz katechezy
z wykorzystaniem filmu „Rachunek sumienia”

Wprowadzenie do katechezy

Katecheta prosi, by dzieci przypomniały sobie osobę bliską, na której im bardzo zależy, np. mamę, tatę, ciocię lub wujka albo babcię lub dziadka. Potem uczniowie wstają.

Modlitwa

Wyobraź sobie, że bliska ci osoba, o której teraz myślisz, widziała wszystkie twoje zachowania, słyszała wszystkie twoje słowa i myśli z ostatniego tygodnia. (Chwila na zastanowienie) Czy są takie chwile, z powodu których odczuwasz wstyd przed kochaną osobą? Wolisz, by nie dowiedziała się o nich? Być może były to złe myśli, słowa, czyny. Zastanów się, czy żałujesz ich?

Po chwili refleksji katecheta czyta słowa modlitwy.

Panie Jezu! Stoję przed Tobą. Ty widzisz mnie i dobrze znasz. Przypominam sobie cały dzień: w domu, w szkole...

Co dobrego mnie spotkało? A co złego wydarzyło się dzisiaj? Co zależało ode mnie? Było coś, co się udało... Lecz były też niezbyt dobre rzeczy...

Przepraszam, Panie! Ty zawsze widzisz we mnie dobro i przebaczasz mi zło.

Film „Rachunek sumienia”. Dzieci siadają. Odtwarzamy film i rozmawiamy na temat tego, co to jest sumienie i czym jest rachunek sumienia.

Po filmie wykonujemy na tablicy rodzaj „mapy skojarzeń”. Na środku piszemy najpierw słowo RACHUNEK, od niego po prawej i lewej stronie skojarzenia uczniów. Warto, by katecheta od razu po lewej stronie wypisał te słowa, które nie dotyczą rachunku sumienia, a po prawej słowo SUMIENIA, jeśli uczniowie takie podadzą.

– Z czym kojarzyło się słowo „rachunek” bohaterowi filmu, Jackowi? A z czym wam się ono kojarzy?

[np. z rachunkiem za komórkę, prąd, ze sklepem, z matematyką, z bankiem...]

– A z czym kojarzy wam się „sumienie”?

[np. ze złym postępkim, z dobrym czynem, z wyrzutami, z cichym głosem, z sercem, z czystością...]

– Nie pytam was, o czym był film. Proszę, żebyście powiedzieli, w którym miejscu tego filmu jest pokazane, jak w Jacku budzi się sumienie? Co spowodowało, że miał wyrzuty sumienia?

Katecheta zwraca uwagę dzieci, że Jacek najpierw pomyślał o tacie: będzie mu przykro po powrocie, że dzieci się pokłóciły. Potem pomyślał o siostrze: postąpił wobec niej źle i jest jej przykro.

– A co to jest sumienie?

Uczniowie mogą mieć problem ze sformułowaniem odpowiedzi. Można zaproponować, by przeczytały na głos z podręcznika ostatni akapit obok ilustracji na s. 66 oraz pierwszy akapit z tabeli PAMIĘTAM i WYPEŁNIAM, ze s. 67.

– Czym jest rachunek sumienia?

Nawiązując do filmu, podsumowujemy, że rachunek sumienia to ocena tego, jak postępowaliśmy wobec Pana Boga, ludzi, siebie samych i w ogóle otoczenia (np. zwierząt, roślin).

Odkrywanie wezwania Bożego

– Każdy z nas ma sumienie. Ono sprawia, że czujemy się nieswojo, gdy mamy pokusę uczynienia czegoś złego. Jeśli słuchamy głosu sumienia, powstrzymujemy się od grzechów. Mówimy, że mamy spokojne albo czyste sumienie. Gdy jednak mimo wszystko postąpimy źle, sumienie nie daje nam spokoju. Mamy wyrzuty sumienia. Sumienie jest darem Bożym. Jednak gdy jest ciągle „nieczyste”, przesłania nam Boga. To znaczy, że jeśli nie żałujemy i nie poprawiamy się, zagłuszamy sumienie.

Polecamy, by uczniowie przyjrzeni się ilustracji na s. 66 i spróbowali ją zinterpretować.

– Jaki waszym zdaniem związek ma ta ilustracja z rachunkiem sumienia? Przypomnijcie sobie początek dzisiejszej katechezy.

Słuchamy odpowiedzi dzieci.

– Pan Jezus najlepiej zna nasze zalety i wady. I zawsze patrzy na nas z miłością. Zawsze Mu na nas zależy, choćbyśmy zrobili coś bardzo złego! Przypomnijcie sobie ostatnią katechezę. Co powinien uczynić człowiek, który żałuje za wyrządzone zło i chce się poprawić, chce się pogodzić z Bogiem i ludźmi? Od czego musi zacząć swoją drogę poprawy? Kiedy powinniśmy zrobić rachunek sumienia? Jak to zrobić?

Podkreślamy, że rachunek sumienia jest modlitwą, rozmową z kochającym Ojcem. Powinniśmy zawsze na początku poprosić Ducha Świętego o pomoc. Aby wyjaśnić potrzebę częstego rachunku sumienia, warto posłużyć się następującym opowiadaniem.

Opowiadanie

– Synku, co to jest? – zapytała mama, oglądając z bliska rękaw koszuli Antka.

– E, to tylko mała dziura. Nie będzie widać, bo i tak założę sweter – odpowiedział Antek beztrąsko.

– No dobrze, ale idziesz na przyjęcie do koleżanki. Nie możesz wyglądać niechlujnie! – mama nie dawała za wygraną.

– Oj, mamuś, ale nikt nie będzie widział... – bronił się Antek.

– Masz jeszcze pół godziny do wyjścia, dam ci igłę i nić i zaszyjesz to sobie. Inaczej dziura się powiększy i koszula do niczego – powiedziała mama i wiadomo było, że postawi na swoim. Antek dał za wygraną. Zaszył dziurę.

Innym razem ściągnął nielegalnie jakiś najnowszy film z Internetu. Chciał zaoszczędzić na kinie. Tak mu się to spodobało, że miał zamiar w ten sposób zdobyć jeszcze kilka ulubionych kreskówek. Coś jednak podpowiadało mu, żeby tego nie robić. Następnego dnia zapytał taty:

– Tato, a mógłbym sobie ściągnąć parę filmów?

– Jeśli nie masz pieniędzy, żeby za nie zapłacić, to nie rób tego. To byłaby kradzież – wyjaśnił tato.

– Kradzież? Ale wszyscy tak robią... – tłumaczył się Antek.

– Ja tak nie robię. Mama też nie – usłyszał odpowiedź.

„Nie chcę kraść” – pomyślał Antek przestraszony. I postanowił, że najszybciej jak się da, usunie ten film z komputera. I pójdzie wkrótce do spowiedzi.

– Jeśli nie będziemy dbać o nasze sumienie, ono zacznie powoli „zapominać”, co jest dobre, a co złe. Tak jak dziura w koszuli będzie się powiększać, jeśli jej od razu nie zaszyjesz, tak i w sumieniu zła będzie coraz więcej, jeśli go od razu nie odrzucisz. Rób codziennie rachunek sumienia, by móc szybko naprawiać swoje błędy.

Odpowiedź na wezwanie Boże

Śpiewamy piosenkę nr 11: „Ci, co zaufali Panu” (na płycie CD nagranie nr 21, playback – nr 22). Dzieci mogą ruchem pokazywać słowa piosenki.

Następnie prosimy, by dzieci otworzyły podręczniki na końcu, na s. 166, gdzie znajdują się pytania zatytułowane: „Twój rachunek sumienia”.

– Jak zatytułowane są poszczególne części rachunku sumienia? Kto przypomni przykazanie miłości Boga? O co w nim chodzi? Jak brzmi Nowe Przykazanie Pana Jezusa? Do czego Jezus nas w nim wzywa? O co chodzi w poleceniu: „Bądźcie doskonali jak Bóg Ojciec”?

Katecheta słucha odpowiedzi dzieci. W razie potrzeby wyjaśnia ostatnie pytanie.

– Każdy z nas ma obowiązek rozwijać się, dlatego wszyscy – i dorośli, i dzieci – uczymy się i staramy się poprawiać. Jesteśmy dziećmi Bożymi. Inni widząc nas, mają dostrzec odbicie Boga, który nas stworzył na swój obraz i podobieństwo.

Przechodzimy do lektury pytań. Jeśli w klasie są uczniowie, którzy dobrze czytają, możemy im kolejno zlecić czytanie. Prosimy, by dzieci „śledziły” tekst, pokazując czytane miejsce ołówkiem lub linijką. Jeśli coś jest niejasne, po każdej części pozwalamy dzieciom zadawać pytania. Słuchamy także komentarzy dzieci.

Modlitwa

Katecheta zapala świecę i rozpoczyna modlitwę do Ducha Świętego.

Duchu Święty, pomóż mi zobaczyć siebie oczami Pana Jezusa. Wiem, że On widzi dobro we mnie. Oświeć mój umysł i porusz serce, bym zobaczył i odrzucił to, co jest we mnie złe.

Warto rachunek sumienia zacząć od dostrzeżenia pozytywnych umiejętności i cech w sobie.

Każdy z nas czyni i dobro, i zło. Przypomnijmy sobie, co dobrego zrobiliśmy ostatnio: może ktoś ucieszył kogoś bliskiego, ciekawie i dobrze bawił się na podwórku, uważał na lekcji? (Chwila na zastanowienie) Boże, Ty wiesz, kiedy staram się czynić dobro. Udało mi się... (Prosimy, by dzieci powiedziały w myślach Bogu, co dobrego zrobiły). Dziękuję Ci, Boże, za dobro we mnie.

Następnie czytamy pierwszą część tekstu: „Twój rachunek sumienia” (podręcznik, s. 166), zostawiając czas na zastanowienie się po każdym pytaniu. Rachunek sumienia na podstawie kolejnych pytań (drugiej i trzeciej części) uczynimy na następnych dwóch katechezach.

Kończymy modlitwę, odmawiając wspólnie Akt żalu.

Utrwalenie

W ostatniej części katechezy dzieci wykonują w zeszycie ćwiczenie 1. ze s. 51. Jeśli dzieci przyniosły ilustracje przedstawiające poszczególne części sakramentu pokuty i pojednania, możemy wybrać te, które ilustrują rachunek sumienia, i umieścić je na gazetce. Wyjaśniamy uczniom, że na następnej katechezie umieścimy kolejne prace.

KATECHEZA 28

Chcę naprawić zło

Zadośćuczynienie Bogu i bliźniemu

Scenariusz katechezy

z wykorzystaniem filmu „Chcę naprawić zło”

Wprowadzenie do katechezy

Po przywitaniu i modlitwie zwracamy uwagę dzieci na gazetkę. Pytamy o ostatnią część sakramentu pokuty i pojednania. Rozmawiamy o tym, w jaki sposób syn marnotrawny mógł wynagrodzić ojcu krzywdę, którą mu wyrządził. Umieszczamy na gazetce ostatnie rysunki. Możemy też w tym miejscu przypomnieć perykopę o Zacheuszu, omawiając jego sposób zadośćuczynienia za wyrządzone krzywdy. W rozmowie utrwalamy pojęcie zadośćuczynienia.

Odkrywanie wezwania Bożego

– Gdy omawialiśmy przykazanie Boże „Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu”, obejrzelśmy film o tym, jak Jacek plotkował na temat swojego kolegi Maćka: wyśmiewał go, że nie potrafi dobrze jeździć na rowerze. Potem zastanawiał się z tatą, jak może naprawić krzywdę, którą Maćkowi wyrządził. Co zrobił wtedy Jacek?

W razie potrzeby można odtworzyć film „To przecież prawda” od momentu, w którym Jacek zastanawia się i decyduje, co robić (czas: od 02:30).

– Taką postawę Jacka, to, co robi, nazywamy zadośćuczynieniem za krzywdę, za grzech. Poznamy jeszcze inną historię na ten temat.

Film „Chcę naprawić zło”. Odtwarzamy film do momentu, gdy bohaterka, Gabrysia, zastanawia się nad zadośćuczynieniem (czas: od początku filmu do 02:28). Uczniowie proponują, co może zrobić. Potem zapowiadamy, że zobaczymy, co Gabrysia zrobiła, aby zadośćuczynić Kasi za krzywdę. Warto po filmie zaznaczyć, że bluzkę powinna odkupić ze swoich oszczędności, które zbierała np. na nowe klocki do kolekcji.

Katecheta podsumowuje.

– Zadośćuczynić to naprawić zło i wynagrodzić pokrzywdzonym. Przyznajmy, że zadośćuczynienie bywa bardzo trudne. Jeśli ktoś wybije szybę, naprawa po prostu kosztuje trochę pracy i pieniędzy. Ale są grzechy, zniszczenia, których nie da się naprawić.

Dzieci podają przykłady takich „trudnych” zadośćuczynień. Katecheta pomaga w razie potrzeby przykładami, zwracając uwagę, by nie były drastyczne: zniszczenie cennego przedmiotu, którego już nie można odkupić, np. ulubionego miśka dziecka, okłamanie i zrzucenie własnej winy na kogoś, kto stłukł kwiat w klasie: nawet gdy w końcu przyznamy się do winy, ktoś niewinny już przez nas cierpiał; rozsiewanie plotek o innych – nigdy nie wiemy, do ilu ludzi dotarły te krzywdzące informacje, itp.

– Trzeba wiele pomysłowości i wysiłku, by zadośćuczynić za grzechy, które zawsze sprowadzają jakieś zło: albo niszczą naszą więź z Bogiem, np. gdy opuścimy z lenistwa Mszę Świętą w niedzielę lub wieczorną modlitwę, albo niszczą dobro w innych ludziach i w nas samych.

Czasami nie jesteśmy w stanie naprawić zła, które wyrządziliśmy i pozostaje nam tylko modlitwa o to, aby Bóg zmniejszył jego skutki. Dlatego po każdej spowiedzi otrzymujemy pokutę. Modlitwę, którą wynagradzamy Bogu wyrządzone zło i prosimy go o działanie tam, gdzie my nie potrafimy.

Odpowiedź na wezwanie Boże

Zabawa: Dzieci losują po jednej kartce, na której jest napisany konkretny zły uczynek, i starają się wymyślić sposób zadośćuczynienia za niego. Potem kolejno czytają swoją kartkę i podają przykład zadośćuczynienia. Uwaga! W licznych klasa dzieci mogą pracować parami.

Zwracamy uwagę na praktyczną stronę wynagrodzenia. Pokazujemy, że zawsze możemy pomodlić się za tych, których skrzywdziliśmy. Gdy nie możemy naprawić krzywdy bezpośrednio, możemy także pościć za niego, czyli wyrzec się jakiejś przyjemności i powiedzieć Bogu, że właśnie dla tej osoby to robimy. Można także pomóc komuś innemu, np. jeśli ktoś przezywał niepełnosprawną osobę i już jej nie widuje, może zadośćuczynić, pomagając innemu niepełnosprawnemu. Nie pozwalamy na żadne „osobiste wycieczki” pod adresem innych dzieci.

Przykładowe sytuacje wydrukowane na kartce („Materiały do wydruku”):

Basia przezywała koleżankę.

Krzysiek przechodząc obok kolegów uderzał ich pięścią, tak dla zabawy, ale było to dla nich bolesne.

Wiesiek zniszczył pióro koledze.

Ula skłamała mamę i nie przyznała się, że zgubiła czapkę.

Wieškowi nie chciało się iść na Mszę świętą w niedzielę.

Bernadeta zapomniała ciągle wieczorem pomodlić się.

Maciek strasznie dokuczał koledze na koloniach. Już go nie spotka. Nie ma do niego adresu.

Mariusz wyśmiewał się z niepełnosprawnego pana podczas wycieczki w góry.

Jola rozpowiedziała w klasie, że Hania jest tchórzem, wszystkiego się boi. Teraz wszyscy śmieją się z Hani.

Monika była leniwa. Często spisywała zadania na przerwie od koleżanek, a w domu wołała oglądać telewizor.

Waldek często do późna grał na komputerze. Nie słuchał rodziców, którzy prosili go, by poszedł już spać.

Modlitwa

Prosimy dzieci o powstanie.

Co najbardziej chcielibyście naprawić w swoim życiu? (Chwila ciszy.) Niech każdy po cichu poprosi Boga o pomoc w naprawianiu zła, bo sami nie damy rady. (Chwila ciszy.)

Wspólnie poprośmy Boga, mówiąc do Niego: „Ojcze nasz...”.

Utrwalenie

Jako utrwalenie uczniowie wykonują w zeszytach ćwiczenie 1. ze s. 54–55.

KATECHEZA 58

Szczęśliwi czyniący pokój

Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi

Scenariusz katechezy

z wykorzystaniem filmu „Wielka wojna”

Wprowadzenie do katechezy

Modlitwa

Powtarzamy modlitwę z podręcznika z poprzedniej katechezy ze s. 151.

Nawiązujemy do nowych treści.

– Ludzie tworzą wiele pięknych i wspaniałych dzieł. Jakie dzieła człowieka uważacie za wielkie?

Słuchamy wypowiedzi dzieci.

– Ludzie budują miasta, sadzą ogrody, opiekują się zwierzętami, tworzą muzykę, filmy, obrazy. Narysujcie teraz coś wspaniałego, co stworzył człowiek.

Rozdajemy dzieciom kartki do rysowania tak, by zostało nam kilka. Dzieci rysują wybrany temat. Po skończonej pracy zbieramy kartki i składamy je razem z jedną pustą kartką tak, by nie zwrócić uwagi dzieci.

Odkrywanie wezwania Bożego

– Wasze prace pokazują, jak piękne są dzieła człowieka. Ile czasu trzeba, by stworzyć dzieło, które narysowaliście?

Podkreślamy te dzieła, które wymagają wiele czasu i wysiłku wielu ludzi.

– A co się dzieje z tymi dziełami, gdy wybucha wojna. Widzieliście pewnie wojnę w telewizji, słyszeliście o niej.

Słuchamy wypowiedzi dzieci. Zwracamy uwagę na to, że rzeczy tworzy się długo, a niszczy szybko, bez sensu i bez możliwości stworzenia tego samego przez tych samych ludzi. Wiele wybudowanych domów, mostów, posadzonych lasów i ogrodów, maszyn, obrazów zostało zniszczonych przez wojny.

– Narysowaliście piękne obrazki. Z wojną jest tak.

Wyciągamy niezamalowaną kartkę tak, by dzieci nie widziały, że jest pusta.

– Jest to piękne dzieło. Nie wiem, które z was je narysowało. Jednak ktoś decyduje się na wojnę. Dzieło zostaje zniszczone.

Składamy kartkę (dzieci ani przez moment nie widzą, że była pusta) i rwiemy ją na kawałki.

– To straszne przeżycie, prawda? Nawet gdy chodzi o rysunek. A wojna niszczy wszystko...

Dajemy dzieciom czas na reakcję. Jednak nie przedłużamy zbyt długo niepewności.

– Zrobimy teraz z naszych rysunków wystawę. Zobaczymy piękne dzieła człowieka.

Rozwieszamy, korzystając ze spinaczy, rysunki na sznurku. Dzieci prawdopodobnie będą silnie rozemocjonowane sytuacją i czekaniem, czyj rysunek został podarty. Należy jak najszybciej rozwiesić kartki i wyjaśnić, że na szczęście jest czas pokoju i żadna praca nie uległa zniszczeniu.

– Czy brakuje czyjegoś rysunku? Nie? No tak. Nie brakuje! Nie chcę niszczyć waszych dzieł. Jestem przeciwko wojnie! Na szczęście mamy czas pokoju. Przyznam się teraz, że podarta kartka była pusta.

Aby rozładować sytuację warto polecić, by dzieci wyszły z ławek i coś zaśpiewać lub po prostu zaproponować bicie brawa.

– Teraz wszyscy bijemy sobie nawzajem brawo, bo nasze rysunki są piękne!

Dzieci wracają do ławek.

– Zastanowimy się teraz, co znaczy pokój i jak go wprowadzać.

Czytamy tekst „Przeczytajmy razem!” z podręcznika na s. 152. Pytamy, co zwróciło uwagę dzieci. Nie komentujemy wypowiedzi uczniów.

Odpowiedź na wezwanie Boże

Umieszczamy na tablicy napis z błogosławieństwem: „Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi”.

– Pan Jezus jest Księciem Pokoju. On obiecał coś wspaniałego tym, którzy wprowadzają pokój. Jak zostaną nazwani ci, którzy wprowadzają pokój?

– Ja chcę być nazwana córką Bożą (nazwany synem Bożym). Chcę być księżniczką (księciem) pokoju. Kto z was chce być nazwany przez Pana Jezusa córką lub synem Bożym?

– Czasem wydaje się, że wojny są tylko zabawą. Czy każda wojna prowadzi do krzywdy albo strat?

– A jak możemy wprowadzać pokój?

Rozmawiamy z uczniami i – bez względu na ich wnioski – proponujemy film.

Film „Wielka Wojna”. Po prezentacji filmu prowadzimy temat dalej.

– Kto w filmie zaprowadził pokój?

Możemy nawiązać do „Przeczytajmy razem!” oraz do poprzednich katechez, gdzie była mowa o zrezygnowaniu z zemsty i przerwaniu „zakłętego kręgu” przemocy (rysowaliśmy ten „krąg” na tablicy w katechezie 49) oraz o konieczności przebaczenia, jako warunku pokoju (katecheza 51).

W zależności od tego, jak przebiegały te katechezy, przypominamy dzieciom konkretne przykłady powstrzymania się od chęci zemsty, odpowiadania dobrem na zło i przebaczenia.

Potem modlimy się zgodnie z propozycją modlitwy w podręczniku na s. 153. Uczniowie mówią na głos swoje intencje, a wszyscy powtarzają fragment modlitwy św. Franciszka.

Modlitwa

Pomódlmy się, aby królestwo Boże było wśród nas. Sami ułóżcie swoje intencje, a wspólnie powtarzajcie wezwanie, którym modlił się św. Franciszek z Asyżu:

– Panie, uczyni mnie narzędziem swojego pokoju.

Pamiętajmy o tych ludziach, którzy są chorzy, samotni, biedni, o miejscach, gdzie jest wojna.

Na zakończenie powtarzamy tekst z podręcznika z rubryki WIERZĘ i czytamy tekst Pisma Świętego.

– Pan Jezus, Książę Pokoju, obdarza radością niosących pokój.

– Pan z wami.

– I z duchem twoim.

– Słowa Ewangelii według świętego Jana.

– Chwała Tobie, Panie.

Jezus mówi: „Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam. Nie tak jak daje świat, Ja wam daję. Niech się nie trwoży serce wasze ani się nie lęka! Na świecie doznacie ucisku, ale miejcie odwagę: Jam zwyciężył świat!” (J 14, 27; 16, 33b).

– Oto słowo Pańskie.

– Chwała Tobie, Chryste.

Proponujemy dzieciom, by pokazały Panu Jezusowi, że Mu ufają i nie boją się przemocy.

– Będziemy zawsze starać się o pokój między nami. Cieszymy się, bo Pan Jezus przyjmie nas do swojego królestwa. Jesteśmy córkami i synami Bożymi. Niech każdy z nas okaże radość tak, jak potrafi.

Znowu dajemy dzieciom możliwość odreagowania przeżyć związanych z tą katechezą. Sami możemy zacząć klaskać. Część dzieci zapewne podejmie nasz sposób reakcji, ale akceptujemy także okrzyki radości, podskoki itp.

Utrwalenie

Uczniowie wykonują ćwiczenie 1. i 2. a na s. 126 w „Zeszytcie ucznia”.